

INSPIRATIONSKATALOG

MUHABET

Familieaktiviteter: en særlig indsats for at forbedre relationerne mellem traumatiserede flygtninge- og indvandremænd og deres børn

Udarbejdet af Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri ©

Henriette Laugesen

Laura Glahder Lindberg

Jessica Carlsson Lohmann

Marts 2019

Foto: Muhabet

ISBN: 978-87-92175-02-1

Projektet er støttet af VELUX FONDEN

VELUX FONDEN

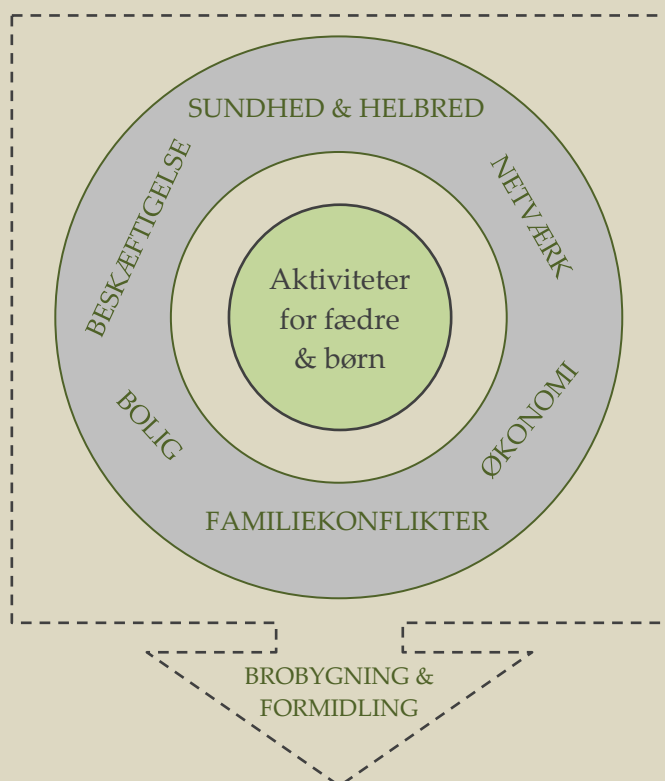

INDLEDNING

Muhabet er et velbesøgt værested på Nørrebro i København, der i perioden 2016-2019 har haft fokus på at skabe rammer for samvær mellem socialt udsatte fædre med anden etnisk baggrund end dansk og deres børn. Behovet for at skabe sådanne rammer udspringer af, at nogle fædre oplever samlivs- eller skilsmissekonflikter samt andre udfordringer, der gør det svært at opretholde kontakt til børnene. Muhabet har ønsket at imødegå dette med et trestrengt initiativ, hvor fælles aktiviteter for fædre og børn om lørdagen var det bærende element. Udover de mere end hundrede lørdagsaktiviteter, der har bragt fædre og børn sammen, har Muhabet med projektet taget hånd om de øvrige belastende livsomstændigheder, som påvirker fædrenes liv.

LØRDAGSAKTIVITETERNE

Kernen i projektet var lørdagsaktiviteter, hvor fædre og børn i cirka fire timer kunne være sammen om fælles mad og oplevelser arrangeret af Muhabet. Aktiviteterne foregik enten i Muhabets lokaler på Nørrebro eller som udflugter ud af huset. I lokalerne på Nørrebro har fædre og børn blandt andet deltaget i malerværksted, teater, LEGO byggeri, boldspil og bevægelse samt fødselsdagsfejring. Udflugterne ud af huset har inkluderet forskellige museumsbesøg, snobrødsbagning i skoven, trampolinpark, zoobesøg og veterantogstur. I evalueringen af projektet findes flere gode idéer til aktiviteter. Find den på Muhabets hjemmeside.

Muhabet har bygget bro til forskellige relevante instanser og ydet støtte til fædrenes håndtering af sociale belastninger. Som en del af projektet har Muhabet foretaget et omfattende formidlingsarbejde med det formål at udbrede kendskabet til fædrenes marginaliserede position – en position hvor fædre sjældent inddrages og høres i det socialfaglige arbejde, og hvor de ved skilsmisse overlader hjemmet til børn og tidligere hustru, selvom de ikke selv har fundet alternativ bolig.

ARBEJDSMETODERNE

Centralt for projektarbejdet har været vedvarende tilpasning og justering. Der er foretaget mange ændringer undervejs i projektet – store og små, der udspringer af den løbende læring og erfaringsopsamling. Projektet har afprøvet forskellige metoder og tiltag for at imødekomme opståede udfordringer og barrierer. Som en del af forbedrings- og tilpasningsarbejdet er målgruppens synspunkter inddraget af flere omgange.

Som en del af projektarbejdet har det været væsentligt at rette opmærksomhed mod barnets tarv og trivsel. For mange fædre kan det være nyt at tale om og forstå barnets behov. Det er en lang proces, men Muhabet har lykkedes med at få nogle fædre til se forskellen på børneperspektivet og egne forældrebehov. Herved har fædrene fået øget fokus på barnets behov.

VÆR NYSGERRIG OG
UDFORSK FÆDRENES
FORSTÅELSE AF FARROLLEN
OG DEN FAMILIEKULTUR DE
SELV ER VOKSET OP I. DET
KAN GIVE ANLEDNING TIL
GODE SNAKKE OM BØRNS
TARV

ÉN FAR – MANGE UDFORDRINGER

Fælles for de deltagende fædre er, at de lever særdeles udsatte og belastede liv, typisk under fattigdomsgrænsen. Hverdagen er fyldt med mange og vedvarende sociale problemer, som vanskeliggøres af udfordringer med at navigere rundt i det danske socialfaglige system. Fædrene må forholde sig til en position nederst i det danske samfundshierarki trods det uddannelsesniveaue og den samfundsmæssige status de havde i oprindelseslandet. Samtidig er enten det psykiske eller fysiske helbred påvirket, og det skaber begrænsning i forhold til at være de fædre, de ønsker at være. Familielivet er ofte meget belastet og det kan resultere i konfliktfyldte skilsmisser. I denne proces mister mange fædre kontakten til børnene eller ser dem så sjældent, at det er svært at opretholde en god og regelmæssig kontakt. Fædrene står tilbage med mindre overblik over eget liv og rettigheder i forhold til børn og samvær.

NYTTIGE PROJEKTERFARINGER

FLEKSIBEL MÅLGRUPPEBESKRIVELSE

Der er arbejdet med at formulere en afgrænsende målgruppebeskrivelse, som samtidig giver en fleksibilitet, der gør det muligt for Muhabet at vurdere den enkelte fars behov og livssituation i forhold til om deltagelse i projektet er meningsgivende for faren. I praksis opnås fleksibiliteten ved at anvende subjektive vurderingskriterier for deltagelse fremfor objektive. Eksempelvis blev et målgruppekriterium ændret fra *'Diagnosticeret med psykisk lidelse'* til *'Social og/eller psykisk ustabil situation'*, fordi erfaring i projektet viste, at det i højere grad end diagnose var den sociale og psykiske situations belastning af hverdagen, der var afgørende. Fordelene ved at anvende en fleksibel målgruppebeskrivelse er anerkendelsen af, at fædrenes livssituation kan være tynget af forskellige problematikker, der langt fra er ens, men fælles for problemerne er, at de skaber begrænsninger for fædrenes muligheder for at have god kontakt med deres børn. Til trods for at far og barn bor sammen til daglig kan kontakten stadig være så anstrengt eller udfordret, at der er behov for at yde støtte til samværet. Derfor har projektet også givet plads til fædre, som ikke har oplevet konflikter med eller været skilt fra børnenes mødre.

ET KODEKS FOR BRUGEN AF MOBIL ER EN GOD IDÉ

TÆT OG RELEVANT SAMARBEJDE

Muhabet har gennem projektperioden været i kontakt med mange fagpersoner fra psykiatriske og sociale instanser uden at det nødvendigvis har kastet tæt samarbejde af sig. Tid og ressourcer udnyttes bedst ved at rette fokus mod få, men særligt udvalgte instanser, der har mål og interesser, som er i overensstemmelse med projektets. Jævnlige møder, der vedligeholder kontakt og samarbejde er nødvendige.

HUSK HYPPIG FORMIDLING OG KOMMUNIKATION TIL ALLE INVOLVEREDE PARTER. DET ER SÆRLIGT VIGTIGT, NÅR TILBUDET FORANDRER SIG OG JUSTERES UNDERVEJS.

RAMMESÆTNING FOR SAMVÆR

Det er en central projekterfaring, at rammesætningen for dagens fælles aktiviteter har betydning for kontaktetableringen mellem far og barn. Der er ikke tale om omfattende opridsning af regler, men en fælles introduktion til dagen, og klarhed over hvem der har ansvar for hvad. Det bør eksempelvis være klart for fædre, at de har det overordnede ansvar for børnene med støtte fra det tilstedeværende personale. En anbefaling fra Muhabet er, at inddrage fædre i fælles møder, hvor kulturen for samværet, reglerne og normerne kan diskuteres. På den måde kan der opnås fælles konsensus om, hvad der forventes af hvem. Det er nødvendigt at finde den rette balance, så rammerne er fleksible og ikke så rigide, at fædre og børn fravælger deltagelse.

SUPERVISION

Et projekt målrettet sårbare målgrupper i samfundet støder ofte på dilemmaer, hvor der kan opstå usikkerhed om, hvorledes det etisk og fagligt er bedst at handle. Det er en klar anbefaling fra Muhabet, at lignende tilbud fra starten tilknytter en eller flere kompetente supervisorer, der kan rådgive undervejs. Supervision har samtidig den fordel, at det skaber mulighed for at få forforståelserne frem i det åbne, så de kan bearbejdes og eventuelt ændres.

ET FÆLLES MÅLTID KAN
FUNGERE SOM EN RAMME,
FOR SAMTALE, HYGGE OG
TILLIDSOPBYGNING

LOGBØGER – ET UDVIKLINGSREDSKAB

Det kan være en udfordring at få systematisk overblik over udviklingen i et flerårigt projekt. Logbøger skrevet efter hver lørdagsaktivitet har været et enkelt og brugbart redskab til at gøre status og foretage en løbende evaluering af, hvad der lykkes godt og mindre godt. At bruge lidt tid på en logbog giver ifølge Muhabet anledning til refleksioner, der kan omsættes til konkrete forbedringsforslag til fremtidige aktiviteter. I praksis har logbogen udgjort cirka en A4-side per dag og indeholdt punkter til beskrivelse af den konkrete aktivitet og deltagerne, velfungerende og ikke-fungerende elementer samt idéer til ændringer. Derudover har logbogen givet plads til tilbagemeldinger fra deltagende fædre og børn samt nedfældninger af iagttagelser af kontaktetableringen mellem den enkelte far og dennes barn. Hvis logbøgerne er et afsluttende samlingspunkt, som udfyldes sammen med deltagerne, kan det give deltagerne en tydeligere stemme i forhold til at evaluere dagen og tilkendegive holdninger og ønsker.

SOM GRUNDPRINCIP BØR DET
VÆRE NEMT FOR FÆDRE OG
BØRN AT DELTAGE – UDEN
MANGE FORPLIGTIGELSER OG
FORVENTNINGER

FÆDREMØDER

I modsætning til mange andre initiativer målrettet samvær og kontakt mellem fædre og børn, har projektet ikke haft et systematisk uddannelses- og kursuslement, hvis formål ofte er at klæde fædre bedre på til forælderrollen. Projektet har i stedet arrangeret fædremøder flere gange årligt, hvor blandt andet eksterne oplægsholdere har formidlet viden, som fædre i flere tilfælde selv har efterspurgt. Fædremøderne er et forum for fællers dialog, hvor fædre og oplægsholdere kan stille spørgsmål til hinanden, udveksle erfaringer og perspektiver og således bidrage til fælles refleksion. Ved fædremøder har en familierapeut fortalt om skilsmisser og barnets behov i skilsmisseprocesser. Herudover har også Statsforvaltningen og Krisecentre fortalt og besvaret spørgsmål om deres arbejde og hvad fædre i den forbindelse har bekymret eller undret sig over. Muhabet anbefaler sådanne møder flere gange om året. Temaer som 'far i Danmark' samt 'børns splittelse mellem to kulturer' kunne også være relevante at diskutere på fædremøder.

STABILITETSARBEJDET ER EN VIGTIG FORUDSÆTNING

Fædrenes livsomstændigheder forandrer sig konstant og udfordrer projektmålet om en stabil hverdag. En vigtig projekterfaring er, at det er meningsgivende at indtænke rum og ressourcer til stabilitetshåndtering i et tilbud, som forsøger at forene og skabe mere kontakt mellem far og barn.

Det betyder, at tilbuddet ikke bare skal være lydhørt over for fortællingen om faderskabet, men også for alle de omkringliggende og problematiske områder, som påvirker farrollen. Muhabet har erfaret, at det er nødvendigt at identificere kontaktpersoner i mange forskellige instanser, som kan kontaktes, når der er behov for at bygge bro til anden rådgivning. I situationer hvor Muhabet har formidlet kontakt til andre instanser har de af og til fungeret som bisiddere, efter fædrenes eget ønske.

FASTHOLDELSE KRÆVER EN INDSATS

Det kræver et stort arbejde at fastholde deltagere. Invitationer i A4-format med et sigende billede samt information om tid og sted for lørdagsaktiviteten har været et brugbart formidlingsværktøj, som fædre har fået i hånden og forklaret, hvis de har besøgt Muhabet. Desuden er der gode erfaringer med gentagende, korte SMS-påmindelser henholdsvis fire og én dag inden selve aktiviteten foregår. Jævnligt opkald til fædre for dels at minde om projektets aktiviteter, men også for at høre, hvordan den enkelte far har det, er en anden indsats til fastholdelse af deltagere. Rekrutteringen kan være træg og udfordres af at de første deltagere synes aktiviteterne er kedelige, så længe der kun er få deltagere. Der er Muhabets råd at hænge i og opretholde arbejdet med fastholdelse af de tilknyttede deltagere, som er der. Det tager tid – nogle gange lang tid - men efterhånden kommer deltagerne også, hvis aktiviteterne bliver ved med at finde sted, og derfor er tålmodighed vigtigt.

